44րդ ՏԱՐԻ — ԻԶՄԻՐ ՇԱԲԱԹ 27 ՅՈՒՆԻՍ 1884 — ԹԻՎ 1293

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԻ ՇԱԲԱԹՕՐԸ ԵՒ ՏԵՐԱՅ ՕՐԵՐԸ

Ց. Գ. ՍԿԱՅԾԱՆ
Հաստատող — Տնօրէն

ՏԱՐԵԿԱՆ ԿԱՆԽԻԿ
ԻԶՄԻՐ . . . Օտ. տակի 1
ԳՈՒՊԱԿ . . . Մէջիտիէյ 6
ՕՏԱՐ ԵՐԿՐԻ . Ֆրանք 25

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ
3 դրուշ տողը ՄԻԿ ԱՆԳԱՄ
2 դրուշ . . . . ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
60 փարա . . . ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

Գ. Գ. ՊԱԼԹԱՔԵԶԵԱՆ
Հիմնադիր

Ա. Կ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ, կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վերաբերեալ բոլոր գործերը։ Շիշէ-Տիլէր Ճատէսի Զինկիրլիրբա Ճէրիսանէ

Որ եւ է գրութիւն, յօդուած կամ նամակ, որ ուղղակի ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ կը վերաբերի, տնօրէնին կը դրկուի։ Սեվրի խան թիւ 17

ԻԶՄԻՐ, ՇԱԲԱԹ 27 ՅՈՒՆԻՍ, 9 ՅՈՒԼԻՍ

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

ԻԶՄԻՐԻՆ դուրս գանուող մեր մեծարոյ բաժանորդներէն անոնք, որ տակաւին չեն վճարած անցեալ տարուան բաժանորդագինը, կը խնդրուին յատկապէս որ բարեհաճին վճարել, բօսթայի կամ իրենց աւելի դիւրին թուած միջոցներով զրկելով։

Նոյնպէս նոր տարեշրջանն արդէն ամիս մ'է սկսած, և ինչպէս յայտնի է մեծարոյ բաժանորդաց, բաժնեգիրն ալ կանխիկ ըլլալով նմանապէս կ'ուզենք բուին դուրսերու մեծ. բաժանորդք չնորհ ընել վճարելու, եթէ կը փափաքին թերթին անընդհատ հրատարակութեան, որ պէտք ունի անընդհատ ծախուց։

Սրբ-Եղիան Մ-ոյ ոմանց հրատարակութեանց համար, անցեալները դրած էինք թէ տեղւոյս ընդ. դատախազութեան ուշադրութիւնն հրաւիրուած և բողոք բարձուած էր։ Սրբ-Եղ յիշատակելով զայս, ցաւ կը յայտնէ որ մամլոյ ազատութիւնը սեղմելու փորձ մ'է այդ՝ եթէ ազգայնոց կողմէ եղած է (*)։ Սրբ-Եղ յանչափս իրաւացի է, ուստի թո՛ղ ներէ ուրեմն մեղ ալ մեր կարգին ցաւ յայտնելու թէ, ինք շատ ուշ կ'արթննայ մամլոյ ազատութիւնը սեղմողներու դէմ ցաւ յայտնելու համար, մինչդեռ անցեալները մեծ առիթ մը կը ներկայանար իրեն այդ ցաւն յայտնելու, առիթ՝ զոր կընծայէին իրեն դարձեալ Իզմիրի մէջ մամլոյ ազատութիւնն աղդայնոց կողմէ սեղմելու փորձեր . . . . ինչ կըսեմ, զործեր, և զոր սակայն Մ-ոյ չը կրցանելով՝ օրինաւոր կերպով քննադատեց։ Այլ է, եթէ Սրբ-Եղ՝ Սրբ-Մ-ոյ առնակէտով կ'ըմբռնէ մամլոյ ազատութիւնը։ Այսինքն, զդալ՝ որ մամլոյն ազատ պէտք է ըլլայ, երբ իրեն ատելի եղած անձնաւորութիւն մ'է նախատանոյն ենթակայն, իսկ պէտք չէ ազատ ըլլայ՝ երբ այդ ենթակայն իրեն սիրելի անձ մ'է, կամ չահ մ'ունի անկէ։

Ուրիշ անգամ առիթ պիտի ունենանք մամլոյ ազատութեան վրայ խօսելու։

Տեղւոյս հայ վարժարանաց տարեկան հանրաքննութիւնը աւարտած ըլլալով, վաղը Հինդշաբթի հանդէս մը պիտի կատարուի Մեղրոպեան վարժարանի մէջ, Սրբոցն Մեսրոպայ և Սահակայ ծնունդն առթիւ։

Նոյնպէս կ'իմանանք թէ, առաջնակարգ Կիրակի եւս Հաբիսիմ. եանց վարժարանի մէջ տարեկան հանդէս մը տեղի պիտի ունենայ։

Յայտնի է որ, քաղաքիս ծովախորշի բերդէն կէս ժամ հեռու, Պալչըք Օվայի մէջ հանքային ջուրեր կան, Էլբճա անուամբ։ Այդ տեղ ամեն տարի բուսական հիւանդներ կ'երթան և կ'առողջանան, սակայն բնակարանի և ուտելեաց մասին դժուարութիւններ կենալուն համար, շատ մարդիկ կը դժարին երթալու։ Արդ, քաղաքիս վեմ. կառավարիչը նկատողութեան առնելով այս կէտը, և խորհելով որ, թէ հանրային և թէ մասնաւոր բարիքներ պիտի արտադրին երբ այդ տեղ կանոնաւոր շէնք մը կառուցուի, որոշած է բաղնիքներ և ընդարձակ օթեւ մը շինել տալ, որոյ ծախքը դէպ դոցուի քաղաքիս արուեստանոցին (Իսլահխանէ) ունեցած պատրաստ դրամով և որոյ հասոյթը մշանջենապէս պիտի յատկացուի այդ հաստատութեան։ Արուեստանոցն այժմ ունի 1200 ոսկի պատրաստ դրամ մը, որոյ 400ը գոյացած է անցեալ տարուան պարահանդէսէն և 800ը վիլայէթին պաշտօնական տպարանէն։ Էլբճայի մէջ կառուցուելիք շէնուց ծախք հաշուած է 2000 ոսկի, որով տակաւին կը կարօտի 800 ոսկւոյ դումարի մը։ Արդ, մեր վեմ. կառավարիչն այդ պակսած դումարը գոյացունելու միջոցն ևս հայթայթած է։

Վիլայէթիս Եվդաֆի համարակալ Հադդը էֆէնտի Եվդաֆի պաշտօնէութեան Մահլիւլթ միւտիրի կարգուած է։ Տակաւին չգիտցուիր թէ ո՞վ պիտի յաջորդէ հոս իրեն։

Տեղւոյս կեդրոնական միւթէսարիֆի որդին Ճէմալ Պէյ քաղաքս եկած է Պօլիսէն։ Ճէմալ Պէյ ընդհանուր դատախազի օգնական է Պօլսոյ նախադատ Սաեանի մօտ։

Բէժիի ընկերութեան՝ տեղւոյս վարչութեան ոմանց դործոյ կարգադրութեան համար, այդ ընկերութեան պաշտօնեայներէն Թէվֆիդ Պէյ առջի օր քաղաքս եկաւ Պօլսէն։

Պուրսուրի Մութէսարիֆ Էօմէր Լութֆի փաշա, որ քանի մ'օրէ ի վեր հոս կը դտնուէր, մեկնեցաւ առջի օր պաշտօնատեղին։

Անցեալ շաբթու, վիլայէթին ներսերը տեղացած անձրեւներն հնձոց վնաս հասցուցած ըլլալ կամ չըլլալնին տեղական կառավարութեան կողմանէ հարցուած էր, Դազանելու կառավարութենէն։ Մասնիսայէն, Այտընէն և Ցէնիզլիէն պատասխան եկած է թէ վնաս չկայ, նաև Այտընի ամառնային բերքերու առատութեան պատճառ եղած են անձրեւները։ Մէնէմէն մօտ 2 դիւղերու հնձոց վնայն վնաս հասեր է։

Քարա Դաղիւի կողմերն հաստատուող մուհաճիրներն հարիւր յիսուն ընտանիքի համանելով, մինչեւ մը շինելու սկսած են, սակայն իրենց նիւթական վիճակը ներելով անոր շինութիւնը դադրեցնել՝ հանդամանութեան ձեռնարկած են տաճիկ հասարակութեան մէջ։

Անցեալ կիրակի առաւօտեան ժամն երկուքին Մէյմար օղլու փոգոյն հրդեհ ծագելով մէկ տուն և մէկ խանութ այրեցան։ Տունն ապահովուած էր 200 ոսկիի Ֆոնդրեալ ընկերութեան կողմանէ, իսկ կահկարասին 150 գաղդիական ոսկիի ապահովուած էր Անէրա յոյն ապահովական ընկերութիւնը։

Կիրակի օր Դարաթաշ արուարձանին մէջ 5—6 տարեկան Հայ աղջիկ մը հոն խնայով կը խաղդուի։ Մինոյն օրը՝ մինոյն ցաւալի դէպքը կը պատահի նաեւ Ալայ—Պէյի մէջ. Ցոյն աղջիկ մը նմանապէս հոը կը խնայ և կը խղդուի։

Տէնիզլիի Թապուր Աղասընոյն պաշտօնով Սէլանիկ կոչուած ըլլալով, իրեն կը յաջորդէ Մաղնիսայի նախորդ Թապուր Աղասը Մէհմէտ էֆէնտի։

Թիրէէն կ'իմանանք թէ, տեղւոյն դայմագամն այդ կողմերն յարմար տեղեր բնակարաններ շինել կուտայ, մուհաճիրներու և այլ վրանարնակ բնտանիքներու համար։

ՊԱՏՏՕՆԱԿԱՆ

Հանրային կրթութեան և շինութեանց ծախուց օգնութիւն մ'ըլլալու համար, 1884 Մարտ 1/13էն սկսեալ կայսերական Իրատէով Վիլայէթին հնձոց տուրքն հարիւրին 18 աւելցած է, ուստի տասանորդն այսուհետեւ պիտի ըլլայ հարիւրին 11. 80, փոխանակ հարիւրին 10ի։ Աֆիոնի, Խաշխաշի, Փիան քէօքի, Փալամուտի, Մահմուզիէի, նաև Իզմիրի Գաղային խաղողներուն և Այտընի, Նազլիի, Թիրէի, Պայքնարբի, Դոս ատայի թուզերուն տասանորդական տուրքն Իզմիրի մէջ վաճառականներէն կ'առնուին՝ ի հաշիւ այն երկրագործաց՝ որք իրենց ապատագրութիւնը ծախած են կանխաւ անոնց, վասն որոյ կը յայտարարուի քաղաքիս վաճառականաց, որպէսզի այն կարգադրութեանց վրայ հարկ եղած տուրքը վար գնեն, Վիլայէթէն ներսերը գտնուող իրենց մարդերուն կամ գործակալներուն հաշուէն։

(Նիւ Կառավարութեան)

14/23 Յունիս 1884

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Բարձրագոյն Դուռը շրջաբերական մը գրկած է պետութեան բոլոր գաւառաց կառավարիչներուն, պատուիրելով անոնց, որ ամեն հոգ, խնամ տանին և ամեն ջանք ի գործ դնեն իրենց կառավարչութեանց ներքև գտնուող գաւառաց ամեն կերպ յառաջդիմութեան ի բարեբաղդութիւն և ի շահ ժողովրդեան։

— Դատական գործոց նախարարութիւնը վերջերս դատական վիճակագրութիւն մը հրատարակած է, որոյ օրինակները դրկած է, Բ. Դրան միջոցաւ, օտար տէրութեանց դեսպաններուն։

— Տահկերէն լրագիրը կ'գրէ՝ թէ Բ. Դուռը շրջաբերական մ'ուղղած է տէրութեանց դեսպաններուն, ծանուցանող թէ Բաւարիներուն նոր կանոնագրութիւնն ի գործ պիտի դրուի ամսոյս 15/27էն սկսեալ։

— Աւստրիոյ կայսեր՝ Վեհափառ Սուլթանի ընծայած ձիերն ի Պոլիս բերող Վենտիշկրայ իշխանը մեկնած է Պոլսէն ի Վիէննա։

— Շէյխ իւլ Իսլամ Ահմէտ Մուխթար էֆէնտի, տասը հին ձեռագիրներ նուիրած է օսմանեան ազդային Մատենադարանի, որոյ մէջ կան Քուրան մը և երեք հատոր նոյնին մեկնութիւնները։ Կըսուի թէ առանց գիրերը առաջին կարդի և գրեթէ եղական գեղագրութեամբ յօրինուած են։

— Մայրաքաղաքին ոստիկանութիւնը պատուիրած է իր դործակատարաց գիշերանալ փողոցները ժուռ ածող տաճիկ կանանց դէմ խիստ միջոցներ ձեռք առնելէ։ Գործակատարք կը պարտաւորին միմիայն գաղտնի կերպով իմաց տալ այնկանանց քնտանեաց, որոնք կը համարձակին փողոցներու մէջ բարոյականի հակառակ վարուիլ։

— Այն սպայք՝ որք յանձնաբարութիւն ունէին վերջին Թուրքօ—ռուս պատերազմին պատմութիւնը դրելու, զինուորական ծառայութեանց պահանջմանէ մայրաքաղաքէն հեռացած ըլլալով, նոյն գործին շարունակութիւնն յանձնարարուած է նոր մասնախմբի մը, որոյ նախագահ կարգուած է օսմանեան բանակին ընդհանուր սպայակոյտի Յոդրաժնին անդամն Հադդը փաշա։

— Քանի մը ժամանակէ ի վեր դադարեալ Մէջմուայի Հաշուոյ լրագիրը նորէն սկսած է հրատարակուիլ Մէջմուայի Սիրոյ անուամբ։

— Անատոլէն և Բուսիլիէն ստացուած տեղեկութեանց նայելով, կըսէ Էտիրնէ, անձրեւները այնքան առատ հասել կըշարունակեն որ դիւղային ժողովուրդք սկսած են երկնչիլ թէ չպիտի կրնան չորցուցեալ արդէն մանդաղուած հնձոց խոտերը։

— Բաղդէշն կը հեռագրեն թէ ձիհանի բնակիչք, այդ կողմերն արշաւանք և չահատակութիւններ ընող Ֆիւրսաթ դվեաւորներու դէմ դանդատ յայտնած ըլլալով, Բաղդէշի իշխանութիւնք անմիջապէս հրաման հանած են ձերբակալել այդ Ֆիւրսաթը։ Արդէն սկսուէր է ատոնց դատատանին։

— Սեբաստիոյ և Սամսոնի միջեւ կառուցին լրացած է։ Սեբաստիա ունի 5100 տուն, 1461 խանութ, 12 բաղնիք, 12 խան, 44 մզկիթ, 3 մէտրէսէ ատուաձաքանութիւն ուսանողաց, 6 թէքէք, 1 ուսումնարան, 1 զինուորական և 4 նախապատրաստական դպրոց, 4 սկզբնական դպրոց կամ ծաղկոց, 2 հայ վանք, 3 եկեղեցի և 3 դպրոց քրիստոնեայ։ Կառուցուցին լրութեան առթիւ, որ սև ծովու եղերքը կը յանգի, վաճառականական շարժումն դդալի պիտի ըլլայ։

— Իզմիրի առեւտրական Ատեանի նախկին նախագահ և այժմ Էտիրնէի և Արեւելեան Բուսիլիոյ մաքսատանց վերատեսուչ Գեամիլ էֆէնտի Պոլիս կանչուած է իր տեսչութեան ներքև գտնուող գործերու պատճառաւ։

— Պրուսայի գաւառին ամեն կողմը կառուցիներու շինութիւնն առաջ կերթայ, կըսէ Կ. Պոլսոյ թերթ մը։

— Ֆիլիպէէն կ'իմացունեն թէ, փոթորիկ և հեղեղային անձրեւներ պատահեր են վերջերս։ Բատոռ և Պալքան լերինք ձիւնեղով ծածկուեր են։

— Թղթատարութեանց վարչութիւնը մտադիր է, կըսուի, Ֆանտա—Քոյի կոչուող թղթադրամ սաեղծել, եւրոպական տէրութեանց թղթատարական վարչութեանց օրինակին հետեւելով։

— Ներքին գործոց նախարարին հրամանաւ երկու ամիս դադարման դատապարտուեցաւ Պէյրութի էմնիէթի տարբ լրագիրը, կառավարութեան դպչող դրութիւններ հրատարակելուն համար։

(*) Անշուշտ, վասն զի Յոյնին կամ Հրէային քիչ փոյթն է կարծեմ Հայոց պատրիարքին պատիւը պաշտպանել։

ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 3 յուլիս. Չինաստանէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, Չին կառավարութիւնը կը մերժէ խոստովանիլ՝ թէ ինք հրաման բրած է չինական զօրաց Լանկսօնի պահազօրին վրայ յարձակելու։

Երեսփոխանական ժողովը ընդունեց Սահմանադրութեան վերաքննութեան վերաբերող կառավարական օրինաց ծրագիրը։

—

ՎԻՍՊԱՏԷՆ, 3 յուլիս. Սէվասթոփոլի պատերազմի ատեն, սոյն քաղաքի պաշտպան Թօթլէպէն զօրավարն այսօր մեռաւ այստեղ։

—

ԹՈՒԼՕՆ, 3 յուլիս. Այսօր 8 հոգի մեռան գօլէրայէն։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 3 յուլիս. Էրկու. Այսօր 5 հոգի մեռան գօլէրայէն։

ԱԼՃԷՐ, 3 յուլիս, Էրկու. Առողջ. խորհուրդն հինգ օր քարանթինա որոշեց Ալճէրիայէն և Թունուզէն գաց ուրիշ տեղերէ եկող բոլոր նաւերուն։

—

ՍՈՖԻԱ, 4 յուլիս. Ալմանիոյ, Անգլիոյ, Աւստրիոյ, Ռուսիոյ և Ռումանիոյ դեսպանական դրծակատարք Թըրնովա գացին, Ազգային ժողովոյ բացման ներկայ գտնուելու համար. իսկ Ֆրանսայի, Իտալիոյ և Յունաստանի դրծակատարք Սոֆիա մընացին։

Սխալ է թէ Պ. Քարավէլօֆ Հերրակալուած ըլլայ դրդռիչ ճառախօսութեան համար։ Պր. Քարավէլօֆ Թըրնովա կը դըտնուի։

—

ԿՈՎԿԱՍԻ համանուն լրագիրը, որ պաշտօնական է, յօդուած մը հրատարակած է կեդր. Ասիոյ վերայ, ուր կըսէ թէ Անգլիա երբէք իրաւունք չունի միջամտելու Ռուսս—պարսիկ սահմանագլխոյ խնդրոյն մէջ, և կըհաստատէ թէ, բնաւ գրաւոր դաշնադրութիւն մը գոյութիւն չունի որ Ռուսիոյ՝ կեդր. Ասիոյ մէջ բրած գործողութեան խառնուելու իրաւունք տայ։ Պաշտօնական թերթն այս մասին կը յաւելու նաեւ թէ, Ռուսաստան աւելի զգալի կերպով ցնաստուեցաւ երբ Աֆղանները փարաամիզը գրաւեցին, մինչդեռ Անգլիա ոչինչ ցնաս ունեցաւ Ռուսիոյ Մերվը գրաւելէն։ Ուրիշ և ոչ մէկ տերութիւն չպիտի կըրնայ ուրեմն մասնակցիլ Ռուսս—պարսիկ սահմանագլխոյ որոշման խնդրոյն, և երբէք խնդիր չպիտի յառնու Սարախսի գրաւման, երբ երկու շահունակ տերութիւնք իրենց մէջ համաձայնին։

—

ՔՕԼԷՐԱՑԻՆ դէմ ամեն կողմ պահպանողական միջոցներ ձեռք կառնուին։ Սպանիոյ կառավարութիւնը Քարանթինայի կը դնէ Ֆրանսայի սահմաններէն հոն դացող բոլոր ճանբորդները։ Ճիպրալթար, Մալթա, Թունուզ, Աթինա, Թրիէսթէ և Անվէր նոյնպէս քարանթինա հաստատած են ամբողջ Միջերկրականի եղերքէն հանող նաւուց։ Հունգարիոյ մէջ քուրչի ներածութիւնն արգիլուած է։ Զուիցերիա հրաման բրած է բոլոր մեծ կեդրոններու մէջ լոգարէթներ հաստատել։—

ԱԼՄԱՆԻՈՑ կառավարութիւնը Թուլօն ղրկած է ղՏօքթոր Բոչ, որ ինչպէս յայտնի է վեց սիս հնդկաստան անցուցած է ասիական դօլէրան քննելու համար։ Տօքթոր Բոչ միեւնոյն պաշտօնով գացած է ի Թուլօն։—

ՊԱՐՍԸԼՕՆԻ մէջ երբ կարծուեցաւ թէ քօլէրայի դէպք մը պատահեր է, արտաքին գործոց նախարարն յայտարարեց ազգ. ժողովոյ թէ (քօլէրայէն բըռնուած) կասկածելի անձն ուրիշ հիւանդութիւն չունէր, այլ խէթ։—

ԻՏԱԼԻՈՑ երեսփ. ժողովոյ մէջ, անդամներէն մին խնդրեց որ եւրք օր քարանթինա դրուին Վենթիմիլի ճամբով ցամաքէն Ֆրանսայէն Իտալիա ճամբորդողները։ Ֆրանսօ-Իտալական սահմանագլխոյ վրայ եղած խիստ դգուշութեանց շնորհիւ, Թուլօնէն հասնող երիտասարդ մը բռնուեցաւ Վենթիմիլի մէջ և քարանթինա դրուեցաւ, տեսնելով որ քօլէրայէն վարակման թեթեւ նշաններ կը ցուցնէր։—

ԱՆԳԼԻՈՑ կառավարութիւնը լորտերու խորհրդարանին մէջ յայտարարեց թէ մոռադիր է անցեալ տարուան առաջարկուած ծրագիրն ընդունիլ, ի մասին այն իշխանութեան ղրկս կուտար կառավարութեան քոլէրայի կամ ուրիշ տարափոխիկ հիւանդութեանց տեսն։ Գալով այժմեան քոլէրային որ տեղի կունենայ Թուլոնի մէջ, ոտացեալ տեղեկութեանց համեմատ, այդ ախտն որ փոքրուծում մ'է, տեղւոյն առողջապահական յոռի կարգադրութիւններէն առաջ եկած է։ Ուստի կառավարութիւնը նպատակ չունի դամիսէր ղրկել Թուլոն։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամներէն լորտ Քարնարվոն, կառավարութեան այս մասին բրած որոշման դէմ բողոք բարձաւ։

—

ՊԷՐԼԻՆԻ Կաղէթ Նասիոնալ լրագիրը կըսէ թէ, Ալմանիոյ անհաճոյ պիտի թուի Հոլանտայի դահուն կնոջ մը կողմէ Ժառանգութիւնը։ Ալմանիա կը ցանկայ որ Հոլանտա գինուորականի մը յանձնուի, իր (Ալմանիոյ) կողմէ ընտրեալ։

—

ՎԻԵՆՆԱՑԻ Պաշտօնական լրագիրը Պեռութեան երկաթուղեաց վարչութեան կազմական կանոնագրութիւնը կը հրատարակէ։ Այս մասին ապակեդրոնացման սկզբունքն ընդունուեցաւ։ Վիեննայի մէջ ընդհանուր Տնօրինութիւն մը պիտի ըլլայ, բայց գաւառական Տնօրինութիւնք առանձնաշնորհութիւններ պիտի ունենան, գրեթէ ուրիշ Տնօրինութիւններէ անկախ։ Պաշտօնական լեզուն պիտի ըլլայ գերմաներէնը, բայց գաւառական Վարչութիւնք իրենց վերբերական երկրայ լեզուն պիտի դործածեն։

—

ԲԱՐԻԶԻ Լա Ֆրանս լրագիրն հետեւեալ հեռագիրը կըստանայ Հանոյիէն, Լանկսոնի մէջ Չինաց՝ Թիէն—Ցինի պայմանագրին բռնաբարման մասին. — Լանկսոնը գրաւելու գացող գունդին պայքարն երկու օր տեւեց։ Երկրորդ օրուան երեկոյին մենք (գաղղիացիք) տասը մեռեալ և երեսուն երեք վիրաւոր ունեցանք։ Հանոյիէն երկու չոգենաւ գացին վիրաւորներն առնելու համար։ Նէկրիէ զօրավարը զօրգնութիւններով միատեղ գունդին հասաւ Պաք—Լէի ետև երկու հազարամէթր մնալով։ Հրահանգի կըսպասէ։ Եունկ—Լիւնանի Զինացի զօրավարք տասնհազար կանոնաւոր զօրքով Լանկսոնի և Պաք—Լէի մէջտեղ կըդտնուին։

—

ԵՒՐՈՊԱՅԻ լրագիրք քանի մը մանրամասնութիւններ կուտան, Պուլկարիոյ մէջ եղած վերջին ընտրութեանց վրայ։ Այդ ընտրութիւնք, Ազգային ժողովոյ համար, վերջնականապէս Զանքօֆի պաշտօնէութեան դէմ դարձան։ Ընտրութեանց միջոցին կռիւներ ծագելով զանազան տեղեր վիրաւորներ և մինչև իսկ մեռնողներ ալ եղան։ Բանի մը գիւղերու մէջ, գիւղացիք քուէտուփին վրայ յարձակելով քուէները կըպատռեն, և տեղի կուտան քուէարկութեան յետաձգման։ Վրացան մէջ հարիւրէն աւելի անձինք ձերբակալուեցան։ Երբ նախարարաց պարտութիւնը պաշտօնապէս հաստատուեցաւ, Զանքօֆ ամբողջ պաշտօնէից հրաժարականները մատոյց Աւէքսանտր իշխանին, հրաւիրելով միանգամայն զինք որ Ժողովը Յուլիս 7ին ի նիստ դումարէ։ Իշխանն հետեւեալը պատասխանեց.—«Կը հաւանիմ Ազգային ժողովոյ դումարման։ Իսկ պաշտօնէից հրաժարականը ընդունելութեան պիտի առնում և Ազգային ժողովոյ բացումէն ետև իմ որոշումս պիտի ճանչցունեմ։»

—

ԱԼՄԱՆԻՈՑ կայսրը տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Աւգստրիոյ կայսրը հետ, օդոստոսին սկիզբներն Իշլի կամ Մայսպուրկի մէջ։ Կըսուի թէ Սերպիոյ թագաւորն ալ նմանապէս դիտաւորութիւն ունի երթալ քանի մ'օր Իշլ անցուցնելու։

—

ԼԻԷՆՆԱՑԻՆ անդլիական լրագրոյ ուղղուած հեռագրի մէջ նայելով, Սերպօ—պուլկար վէճին միջամուտ երեք հիւսիսային տէրութեանց այս մասին բանակցութիւնք այսուհետեւ Պէլգրատի մէջ պիտի ըլլան։ Ալմանիա կը ցանկայ որ Հոլանտա զինուորականի մը յանձնուի, իր (Ալմանիոյ) կողմէ ընտրեալ։

—

Միւս կողմէ Փարիզի Թան լրագիրն ալ, Պէլգրատէն հեռագիր մը հրատարակելով կըսէ թէ, Սերպօ—պուլկար վէճին կարգադրութեան համար դիւանագիտական բանակցութիւնք առաջ կերթան, և եթէ երեք տէրութեանց միջամտութիւնն տպարդիւն ընայ, Վիեննայի մէջ դեսպանախորհուրդ մը պիտի դումարի։

—

ԵԳԻՊՏՈՍԻ լրագիրք կը ծանուցանեն թէ, Ասիութի մօտ Մանկալէթ գտնուող անդլիական զօրաց մէկ մասը Քէնէհ ղրկուեցաւ։ Ուրիշ մաս մ'ալ ղրկուէր է Վէրին—Եգիպտոս։

Քիչնէր դնչապետը, որ Քոբոսքոյի զօրաբաժնին հրամանատարն է, կը նկատէ թէ կացութիւնն յոռի է և կը վախնայ որ մօտերս ապստամբները Վերին—Եգիպտոսի վրայ պիտի յարձակին։ Ուստի—Հալֆա գտնուող Եգիպտական ղրքը քիչ վստահութիւն կը նկնչնէն Քիչնէրի, որ կը կարծէ թէ նոքա ոչ ինչ օգտի կը ծառայեն։ Կըսէ նաեւ թէ, Ասուան չպիտի կրնայ պըրծիլ աղէտքէ թէ և յեղափոխութիւնը չպիտի ուշանայ տարածուիլ Եգիպտոսի մէջ։

ՁԱՆԱՁԱՆՔ

Կը ծանուցուի թէ Պարսից Շահի որդին Մուհամմէտ Խան Բարիզ դացեր է։

— Թիֆլիզէն կ'իմացուանեն թէ Ա. գուլէֆի մէջ ահագին փոթորիկ մը ծագելով վաթսուն տուն կործանէր և քառասուն հոգի սպաննէր է։ Հեղեղման անձրեւէն գետերն յորդելով ողողեր են դաշտերն և հունձքերը ջնջէր։ Ինկած կարկուտի հատերուն սագի հաւկիթի մեծութիւն կըտրուի (!)

— Պէլ'քայի Կրանտ—Օրիանը (մասոնական ուխտ) պատուիրակութիւն մը պիտի կարդէ Օրանժի իշխանին յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու համար, որ յանուն Պելճիքայի մասոնութեան պսակ մը պիտի դետեղէ հանդուցելոյն դերեզմանին վրայ։

— Լորտերու խորհրդարանի յանձնախումբն որոշեց Թայմզ գետին ներքև Թառնէլ մը շինել։

—Եթէ պէտք է հաստատ եւրոպական լրագրի մը, Քրիստոսի 1000 թուականին Քրիստոնէից թիւն 50 միլիոն էր։ Հետեւող հինգ հարիւր տարիներու մէջ այս թիւը կրկնապատկեցաւ։ Երկու հարիւր միլիոնի ելաւ 1800 թուականին, իսկ 747 միլիոնի՝ 1880ին։

— Աշխարհս երեւելի մարդերէն Նէքսբիր տմուսնացած է 18 տարեկան, Պուլվէր, Տանթէս և Ֆրանքլին 24· Պուրք, Բէվիէր, Մոզար և Ռոլթը Սքոթ 26· Լորտ Պայրըն, Նաբոլէոն առաջին, Թիքոյ Պրահէ և Վաշինկթըն 27· Բասինի 30 (երկրորդ անգամ 54)· Շիլլէր, Վրն Վէպեր 31· Արիստոտիան 36· Ռէյլինկթէն 37· Թոլմա 39· Մարթէն Լուտէր 42, Ատիսըն 44· Սուիֆթ 49· Պլիգոն 55· Կէօթէ 57։

—

ՖԻՐԲԸՐԻ ՄԱՐՈՒԹԸ

Աշխարհս ամենէ մեծ մարուք ունեցողն է Ատամ Ֆիրբըր, որ տասնմէկ տարեկան էր երբ սկսաւ ածիլուլ։ Յառաջեց տարեկան եղած ատեն ածիլուելէ ձանձրանալով մորուք ձգեց։ Բիչ առեն է, գերմանական բանակը մտած ատեն այդ մարուքն երեք տարի երկայնութիւն ունէր։ Սակայն իր սուինին կամ իր քով գտնուող անձին ուսադիրներուն կըփաթթուէր, ուստի սոսկալուեցաւ ածիլել։ Բայց երբ բանակէն մեկնեցաւ նորէն թողուց մորուքը և ապա Ամերիկա դաղթեց, ուր հաստատուած է իր բնակութիւնը շատ տարիներէ ի վեր։ Այս միջոցին մէջ մարուքին երկայնութիւնն հինգ ոտքի հասնելով կարեց զայն և 75 տարեկան ծախեց Տիքակոյի Թանդարանին։ Այն ատենէ իվեր շահու ազբիւր մը բացուեցաւ իրեն համար, հասարակութեան մէջ ի ցոյց հանելով զայն և իր անձին կենդանագիր պատկերները ծախուելով։ Այժմ այս մարուքը տասներկուքուկէս ոտք երկայնութիւն ունի։ Ֆիրբըր երբ տունէն դուրս ելլէ, իր գօտիին կըփաթթէ զայն, իսկ տունը բոլոր երկայնութեամբ կը թողու կախուիլ և իր ոտքերուն կըփաթթէ երբ օդը պաղ ըլլայ։ Մորուքին ծայրագոյն մասին եթէ դատաղն մը կապուի, շատ ընտիր ներկարարի վրձին մը կրնայ ըլլալ, և ինք հպարտութիւն կըդայ իր ճարտարութեան փորձը ցոյց տալու իբր ներկարար դներու, որմարդեներու և այլի վրայ։ Վերջին պարոն Ֆիրբըրի տալն այս տարօրինակ մարուքն իբր արժէքաւոր ժառանգութիւն մը կընկատէ, ըստ որում հայրն ըսած է որ իր մեռնելն վերջը զայն կարեն և իբր հետաքրքրական ինչ իցոյց հանեն։

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Մահը ներշնչող ոգին է, խմաստասիրութեան առաջնորդն է։ . . . Առանց անոր դժուար է խմաստասիրել։ —

Մահը՝ ցանկական սերունդով կապուած հանգոյցին լուծումն է, մեր կութեան հիմնական սխալին խանդարումն է։ —

Որքան երկար է անսահման ժամանակին դիէրը՝ բաղդատեալ կենաց կարճատեւ երազին հետ։

—

Բարկութիւնը, նոյն իսկ ամենէ իրաւացի բարկութիւնը կ'իջնայ երբ իսկոյն մտածէ բարկացողը թէ, իր դիմացինը դժբաղդ մ'է։ Ինչ որ է անձրեւը կրակին, նոյնն է գթութիւնը բարկութեան համար։

—

Ո՛վ որ չուզէր խաղի խայթերը պատրաստել իրեն, թող մտածէ թէ կենդանի գոյներու տակ վրէժ լուծած է մէկէ մը՝ որմէ կուզէ վրէժ առնուլ, թո՛ղ մտածէ թէ իր աչքին առջև կըգտնուի իր զոհը ֆիզիքական և բարոյական ցաւերու մէջ տառապելու։

—

Ո՛վ որ աւելի լաւ գիտէ ջոջել մարդերը, նոյնիսկ ամենէ չար մարդիկը, շատ բարեկամ ունի։

—

Ո՛չ-ոչեալ, ո՛չ-ոչեալ, այս է մարդկային իմաստութեան կէսը։ Ո՛չ ընչեալ, ոչինչհաւատալ, այս է միւս կէսը։

—

Բարեկամները անկեղծ են կըսուին բայց թշնամիներն են աւելի անկեղծը։ Թշնամին քննադատութիւնը լեղի դեղի մը կընտանի, որ կ'առողջացնէ, և աւելի լաւ կը ճանչցունէ իր անձն իրեն։

ԱԶԳԱՑԻՆ

ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳԱՑԻՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

Շարունակութիւն և վերջ

Թէեւ բուն իսկ վաճառականներն և արհեստաւորին անհրաժեշտ են այնպիսի ուսումներ, որոնք կը սորվեցունեն թէ աշխարհի մէջ ամեն ինչ շարժումի մ'ունին և ընկերութեան մէջ պատահած ամենօրեայ դրծեր քննդհանուր օրէնք մը, զոր մարդս ունենալով և ճանչնալով կը պարտաւորի ըստ այնմ ուղղել իւր նպատակը և աշխատութիւնը՝ զանոնք արդիւնաւոր դրծելու համար, և ոչ թէ սուբբերու բարեխօսութեան ապաւինիլ։ Իրաւ է որ այս բաւական չէ այդ դասի անձերու համար, այլ ոչ նուազ կարեւոր են այնպիսի ծանօթութիւններ վաճառականութեան և բուն իսկ մեր քաղքի տեւեւտուրին և յարաբերութիւններու մասին, որոնցմէ բոլորովին զուրկ են մեր դպրոցէն ելնող ամենէն յառաջադէմ աշակերտներն իսկ. թերութիւն մը՝ որ մինչեւ ցարդ ինկատի չէ առնուած և որ սակայն շուկայի առպարէզին մէջ մեծ չփոթութիւն և դժուարութիւն կ'պատճառէ անիրաւ այլ յանձնապատան պատանիներու։

Նաեւ բարոյական կրթութեան մը թերութիւններն անիրաւ է թէեւ բոլորովին դպրոցներու վերագրել, ըստ որում բարոյականութեան ամենէն մեծ կրթարանը ընտանիքն է, անոր առաջին վարժարանը խանձարուրն է։

Սակայն ինչ որ զլացած են մանուկի մէջ հայրն և մայրը, կըրնան լրացընել դպրոցները. և ուստի՝ մը որքան կարող է կըթել աշակերտին միտքը նոյնքան կրնայ յշկել նաեւ անոր սիրտը և այս կրթութիւն այնքան գրաւոր և արդիւնաբեր կը լինի մարդուս համար, որքան նա ոչ իւր անձնական օգտին և շահուն, ինչպէս բարոյական օրինաց, նոյնպէս նաեւ հանրական շահերու հետ ունեցած համաբաշխութեան հանդուցումը ստանայ։

Բայց սոսոր համար հարկ եղած հմտութիւնն ունի՞ն արդեօք մեր վարժարաններու ուսուցիչներ։ Անհնար է մեզ հասատական պատասխան մը տալ, քանի որ ամեն մարդ, ամեն տընօրէն և ամեն կրթական խորհուրդ դանդատած են միշտ անոնց ապիկարութենէն, միայն թէ բազմամեայ աշխատութեան մը դէմ տպերախտութեան երկիրը պատճառ եղած է իրայ վիճակն անփոփոխ պահելու. թէեւ զարմանալին այն է որ ազգին այդ բազմամեայ աշխատաւորներէն, այդ խումբ մը տեղւոյն ուսուցիչներէն աւելի արժէք մը չունին, ժառանգաւորաց վարժարանի այն վաղեմի աշակերտներ՝ որոնք վերջերս դասախօս կ'ընտրուին մեր վարժարաններու մէջ. անպատեհութիւն մը՝ որ վաղեմի դանդատներու սնկեղծութիւնը կասկածի տակ կը ձգէ. եթէ երբէք այդ ընտրութիւններ անօրէնութեան միջոցաւ եղած են. թէեւ Մեծ. Մանուկեան որքան համակրութիւն չտածէր ժառանգաւորաց վարժարանի պէս վանական ուսումնարանի մը համար, նոյնքան ալ ծանօթութիւն չունի աւելի եթէ ոչ վաղեմի ուսուցիչներուն գէթ վաղեմի աշակերտներուն հետ։

Ինչ որ ալ ըլլայ վարժարանի մը թերութիւններու համար այն ատեն միայն կարելի է տեսչութիւնը պատասխանատու ճանչել, երբ յաջողակ, հմուտ և յարմար ուսուցիչներ գտնուին իր տրամադրութեան տակ. թէեւ ներկայ անօրէնութեան դէմ վերը յառաջ բերուած բողոքներուն մէջ կան կէտեր որ ուղղակի երեմ կախում ունին։

Սակայն մեր վարժարաններու ներկայ վիճակին մէջ եթէ կայ ամենէն ցաւալի կէտ մը, եթէ կայ անմիջական նկատողութեան արժանի և դարմանի կարօտ պարագայ մը՝ սա է որ տասն և վեց տասն և ութ տարուան միջոցի մէջ բնաւ փոփոխութիւն մը չէ կրած այն և անոնց ծրագիրը ինչ որ էր այն ատեն՝ նոյնն է նաեւ գրեթէ և այսօր։ Եթէ մեր ազգ. վարժարանները լաւագոյն կ'ընտրենք օտար դպրոցներէն, եթէ դիտենք որ բարեյիշատակ Իփէքճեան կարճ միջոցի անօրինութեամբ մը բարեբաստութիւններ բրած է հոն, եթէ ընդունինք որ անոր հաստատած իրագիտութիւնը բաւական արդիւնքներ ունեցած է, դարձեալ չենք կրնար մեր ցաւը ափսիել, նկատելով որ այս ամեն՝ շատ յամր քայլեր են յառաջադիմութեան շաւղին մէջ այսքան երկար միջոցի մը համար։ Հապա ո՞րքան պիտի կրկնապատկի մեր ցաւը, ո՞րքան պիտի կրկնապատկի մեր սիրտը երբ պահ մը յիշենք թէ մեր ազգին միջոցի մէջ յոյն և մինչեւ անգամ հրեայ հասարակութիւններու ազգային դպրոցներն ինչ փոփոխութիւն և յառաջադիմութիւն կրած են։

Ասկէ տասը տարի առաջ մեծահարուստ անձերու զաւակներէն զատ չ'կար հրեայ պատանի մը որ Գաղղիերէն երկու բառ գիտնար. այսօր կը տեսնենք որ ամենքն ալ կրնան այդ լեզուն արտաքին երևոյթներէ չենք ուզեր խաբուիլ բայց ով կրնայ ուրանալ որ յառաջադիմութիւն մ'է այս։ Ցունաց ազգ. վարժարանները կատարեալ կրթարան մ'են այսօր, հոն կը դասախօսեն այնպիսի ուսուցիչներ որոնք պատմութեան, իմաստասիրութեան, մաթեմատիքի և այլն ուսումներու Տիբլէռնէր ունին Փրանսայի և Գերմանիոյ համալսարաններէն ստացած։ Մեր վարժարաններու մէջ մէկ ուսուցիչ անդամ չ'կայ այդքան բարձր։ Անոնց ուսումնարան աշակերտներու տրուած վկայագիրներ վաւերական կընդունուին եւրոպական համալսարաններու կողմէ. խնդիրը վկայագրին վաւերական ընդունուելուն կամ չընդունուելուն վրայ չէ, այլ աշակերտին համալսարանի մը դասախօսութիւններու անմիջապէս հետեւելու կարողութեան վրայ է։

Մեր վարժարաններու ուսմանց չրջանը աւարտող աշակերտը չունի այդ կարողութիւն. մինչդեռ մենք կրկնակի պատճառ մը ունինք մեր վարժարանները նոյնիսկ Ցունաց ազգ. վարժարաններէն աւելի բարձր վիճակի մը վերածելու. վասն զի ոչ միայն մեր ուսումնարաններու տարեկան ծախքը անչարժ կալուածներու հասոյթով ապահովուած է մինչ Ցունաց դպրոցներու ծախքը հանգանակութեամբ կը հայթայթուի, այլ նաև յոյն պատանին իւր ազգ. վարժարանին մէջ ուսածը պզտիկ ծախքով մը կրնայ երթալ կատարելագործել Աթէնքի համալսարանը և տհա ճիշդ այս պատճառաւ ամէն օր կը տեսնենք որ վաճառականի, նպաստավաճառի, մանագործի, սրճարանապետի, գինեվաճառի, կօշկակարի և այլն արհեստաւորներու զաւակներ հետզհետէ կը տարածուին Փոքր Ասիոյ ծովեզերեայ քաղաքները իբր վկայեալ բժիշկ, փաստաբան, երկրաչափ, ճարտարապետ և այլն, մինչ հայը ինչ որ ունի դպրոցին մէջ անով կը մնայ։ Զայն կատարելագործելու ամենէն յարմար վայրը իրեն համար կամ Եւրոպայի ուրիշ քաղաքներու կամ Բարիզի համալսարաններն են. սոսոր համար յայտնի է թէ ինչ ծախքի կը կարօտի, ծախք մը զոր մեծահարուստ պատանիներ միայն կարող են հայթայթել. մինչ չքսեմ չքաւոր, չքսեմ արհեստաւոր, այլ նոյնիսկ նիւթապէս գոհացուցիչ վիճակի տէր անձի մը, վաճառականի մը զաւակը իսկ սահմանափակ ուսումով մը կ'մնայ։

Անշուշտ այսպիսի պակաս մը գրեթէ լեցնելու համար յօրինած էր բարէյիշատակ Իփէքճիեան ծրագիր մը դպրոցներէն զատ ուսումնարանի մը հաստատման համար, գովելի փափաք, դերուատելի նպատակ որու արժանաւոր ընդունելութիւն մը կը լլնի մանաւորներու կողմէ անմիջապէս հանգանակութիւն մը բացուելով այդ հաստատութեան ծախքը հոգալու համար. սակայն աւաղ, մութին մէջ նիւթուած դաւեր ջուրը կը ձգեն ծրագիրը և ճամբայ կ'տան բարձրարժան մանկավարժին։

Արդ այս վերիվերոյ տեսութեամբ յայտնի կերևի որ մեր ազգ. վարժարաններու ուսմանց ծրագրին դործադրութեան մէջ ոչչափ որ ալ թերութիւններ կատարուին՝ ամենէն դժգոհացուցիչ կէտը նոյնիսկ այդ ծրագիրն է զոր անհրաժեշտ պէտք է փոփոխել արդէն եղած ուսումներն աւելի ընդարձակելով, նոր նոր ուսումներ աւելցնելով, աւելի հմուտ ուսուցիչներ կարդելով, վերջապէս ժամանակին ոգւոյն և պէտքին համապատասխանող ուսման ծրագիր մը յօրինելով։ Ինչ որ այդ ոգւոյն և պէտքին չհամապատասխաններ յետադէմ է, ճշայուն վիճակ մը յառաջադիմութիւն չկրնար լինել երբէք, յառաջադէմ չկրնար բսուիլ բնաւ։

Սակայն այսպիսի բարեփոխութեան մը համար ազգային արկղի նիւթական վիճակը չներեր կրսուի, որ արդէն հաղիւ հաղ կրնայ ներկայ ծախքը մատակարարել. ահա այս պատճառաւ անպատեհ չկրնար կարծենք տեսութիւն մ'ալ ուրիշ առթիւ ազգային արկղի երևումական վիճակին վրայ։

* * *

ՍԷՐ

ԿԱՄ ԲՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐՈՅ

Շարունակութիւն

Այսպէս ուրեմն չկայ երբէք մարդ մը, որ նախ չըզանկայ սրտի եռանդեամբ և չնախընտրէ ամենէ գեղեցիկ արարածները, վասն զի անոնք կ'իրականացուցանեն տեսակին ամենէ զուտ տիպարը, յետոյ պիտի փնտռէ մանաւանդ այն յատկութիւնները զորս նա չունի, և երբեմն ալ այն թերութիւնները զորս ինքն ունի և գանոնք գեղեցիկ պիտի գտնէ. ասոր համար է, օրինակի աղագաւ որ խոշոր կանանց հաճելի կը թուին կազմով փոքր մարդիկ, և գեղձանները կը սիրեն թուխները և այլն։ — Այն բուռն իլձն, որ մարդուս հոգւոյն մէջ կը ծագի երբ տեսնէ կին մ'որոյ գեղեցկութիւնը կը հաճապատասխանէ իր երևակայութեան, և իր աչաց դերագոյն երջանկութեան նշոյլը կը ցոլացուցնէ երբ միացած ըլլար այդ կնոջ հետ, այդ իլձը կը սեռնը ուրիշ բան չէ՝ այլ տեսակին զգացողութիւնն որ կը տեսնէ իր պայծառ և փայլուն ապաւորութիւնը և որ անով միայն կուզէր յաւերժանալ կամ իր տեսակն արտադրել։ . . . .

Այս դիտողութիւնները կենդանի լոյս մը կընետեն բոլոր բնազդման բնութեան վրայ, ինչպէս կը տեսնուի ատոր, անոր դերն է գրեթէ միշտ յուզել անհատը տեսակին բարեաց համար։ Որովհետև, ակներև է որ միջատի մ'այն խուզարկութիւնը զոր կընէ գտնելու համար այս ինչ ծաղիկը, այն ինչ պտուղը, աղբ մը կամ միսի կտոր մը, հոն և ոչ ուրիշ տեղ իր հաւկիթներն ածելու համար և այս նպատակին հասնելու առթիւ կրած ցաւին կամ վտանգին առջև անտարբեր մնալը խիստ նման ու համաձայն են մարդուն բացարձակ նախընտրութեանը զոր կընէ կնոջմը համար, այսինքն այն կնոջ՝ որուն անհատական բնութիւնն իրենին կը համապատասխանէ. կը խուզէ զանի այնպիսի յուզեալ եռանդով մ'որ, բոլոր բանականութիւն առ ոչինչ դրելով յանախ իր կեանքին երջանկութիւնը կը զոհէ։ Զընկրկիր երբէք, ոչ անվայել ամուսնութեան մ'առջև, ոչ կործանիչ միութեան մ'առջև, ոչ անպատուութեան առջև, ո՛չ եղեռնական գործողութեանց, կուսապղծութեան և առեւանգութեան առջև, և այս՝ միակ և միակ կերպով բնութեան իշխանական օրինաց տակ տեսակին նպատակին ծառայելու համար, ի զեաս նոյնիսկ անհատին։ Ամեն ուրեք, կարծես բնազդումը անհատական դիտաւորութիւնով մ'ուղղուած է։ Ամեն անգամ որ անհատն՝ ինքն իրեն ապաստանած անկարող է հասկնալ բնութեան նպատակները, կամ մղուած է դիմադրելի բնութեան, այս վերջինը բնազդումը կը յարուցանէ անոր մէջ. այս է ահա պատճառ որ բնազդումը տրուեցաւ կենդանեաց, մանաւանդ իմացականութենէ բոլորոցին զուրկ ստորին կենդանեաց. սակայն մարդն զմեզ զբաղեցնող այս պարագային մէջ միայն ենթակայ է բնազդման։

Բնազդման մէջ ճշմարտութիւնը ցնորներու մէջ կը թաղուի կամքին վրայ ազդելու համար։ Տարփանաց երևակայութիւն կամ ցնոր մ'է՝ որ մարդուն աչաց առջև ցոլալ կուտայ գերագոյն երջանկութեան (սիրուած ապրկան) մը հրապարիչ կերպարանքը կերպարանք՝ որ գեղեցկութեան բաղկացը մէջ կը գտնուի և որոյ չկրնար հաւասարիլ իր աչքին առջև և ա՛չ մէկ ուրիշ մարդկային արարած։ Ցնոր մ'է նաև, երբ կերևակայէ թէ միակ մարդկային արարածի մը ստացումն աշխարհիս մէջ իրեն այնչափ և անսահման երջանկութիւն մը կ'ապահովէ։ Կերևակայէ թէ բոլոր իր ճիգերն ու ջանքն իր միակ վայելման համար ի գործ կ'ածէ, մինչդեռ ստուգապէս ուրիշ բանի համար չաշխատիր այլ եթէ տեսակին անթերի տիպարը վերապահելու, բոլորովին սահմանաւորեալ անհատ մը ստեղծելու համար, անհատ՝ որ պէտք ունի այդ միութեան կամ մերձաւորութեան որպէսզի ինք իրականանայ և ի դոյութիւն գայ։ Այս կէտն ա՛հա, վրան դաղափար չունեցած վախճանի մը համար գործելու բնազդման այն ստոյգման յատկութիւնն ունի՝ որ մարդս, զինքն յատչտակող երևակայութենէն մղուած, երբեմն կը սոսկայ իսկ իրեն առաջնորդուած այն նպատակէն՝ որ է էակներ նախաստեղծելը, եթէ ձեռքէն դար պիտի հակառակէր իսկ այդ նպատակին, և այս՝ կը պատահի գրեթէ ամուսնութենէ դուրս եղած սիրոյ մէջ։ Ամեն սիրահար, երբ միանգամ իր կիրքը գոհացուցեալ՝ տարօրինակ պատրանք մը կ զգայ, կը զարմանայ որ իր այնքան սաստիկ և յուզեալ բաղձանաց առարկան ուրիշ բան չհայթայթէր իրեն՝ եթէ ոչ վաղանցուկ հաճոյք մը՝ որոյ կը հետևի ապրագ խոյս հմայանաց։ Այս բաղձանքն ապաքէն ուրիշ բաղձանաց կը յարաբերի որը մարդուս սիրտը կը յուզեն, ինչպէս կը յարաբերի տեսակն առ անհատ և անհունն առ հունաւոր։ Ընդհակառակն՝ տեսակը միայն օգուտ կը քաղէ այդ բաղձանաց գոհունակութենէն, բայց անհատը դիտակցութիւն չունի առ այդ բոլոր ընդհանրութիւնք զոր կընէ տեսակին ողջէն մղեալ, կը ծառայեն նպատակի մը՝ որ իրենը չէ։ Այսպէս ամեն սիրահար, երբ անդամը բընութեան մեծ գործն ի կատար հանուի, ինքզինքը դաւուած կը գտնէ։ Բանկի անհետացած և ցրուած է ալ այն ցնորը կամ երևակայութիւնն որ զինքը տեսակին պատրեալը կը հանդիսացուցէր։

Շարունակելի

ԱՌ ՁԵՌՆ ԼՈՒՐ

Խմացա՞ք, Գաղղիոյ մէջ ամուսնաթողութիւնն ընդունուեր է։

— Այո՛, կը պատասխանէ մեծն Մարան, այսու հանդերձ խիստ մեծ դժուարութիւններ կը հանեն սակայն ամուսնաթողութիւն ընելու դէմ, նոյնիսկ կ'երևի թէ ամուսնաթողութիւն ընելու համար պէտք է նաև . . . ամուսնացած ըլլալ։

ԾԱՆՈՒՑՄԱՒՆՔ

DOUCHES

ՏՈՒԹ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ, Եւրոպական Քաղինոյին դէմ Ներքի Լիզարտիի սափրիչի խանութին եաեի սրահին մէջ Տ-ուշ հատատուած է։ Ուզողը կրնայ բաժանորդ գրուիլ ամիսը 2 1/2 մէճիտ վճարելով։ Խանութը բաց է առաւօտեան ժամը 5 1/2էն մինչև երեկոյեան ժամ 9ը։

DOCTEUR WEBER

ՏՕՔԹՈՐ ՎԷՊԷՐ

ԲԺԻՇԿ-ՎԻՐԱԲՈՅԾ ԵՒ ԴՈՅՆԱԿ

Նախնի ներքին բժիշկ Ամբութերտամի հիւանդատանց։ Մասնագէտ տչքի և գլխու ջղային հիւանդութեանց։

Զբի ՀՈՅՇԸ առաւօտեան ժամը 9էն 10 ի դեղարան

ԲԷՐԻՆԻԱՆԻ ԵՒ ՔԱՆԶԻԻՔ

Ժամը 10էն 12 և 3էն 5, կը գտնուի Օթել տ'Էժիբթ, առաջին յարկ։ Կը խօսի Ցունարէն, Հոլանտերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Իտալերէն, Սպանիերէն և Արպերէն։

DOCTEUR MAURICE FPLAUM

Spécialiste pour les maladies de la gorge et des poumons. Consultation chaque matin à la British Fharmacy. L'après-midi à Boudja : Fharmacie Michalaki.

ՏՕԲԹՈՐ ՄՈՐԻՍ ՖԼԼԱՈՒՄ։— Կոկորդի և շնչառութեան գործարանաց հիւանդութիւններու մասնագէտ բժիշկ։ Ամեն առտու կը գտնուի Պրիթիշ Ֆառմասի կոչուող դեղարանը։ Իսկ կէսօրէն ետև կը գտնուի ի Պուճա Միխալաքիի դեղարանը։

B. DIOGENIS & C°

Վ. ՏԻՕԳԷՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՄՈՒԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՆԻՒԹՈՑ

Սիւրմէ Հիւսէյնիէ, 19/1 Մայիս, 1884

ԿԱՆԱՆՑ ԴՕՍԹԻՄՆԵՐՈՒ, ՌՕՊԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂՈՑ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ համար աժան գիներով ամենէ նոր տեսակ ՄԵՏԱՔՍԵԱՑ, ԲԸՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ԲԱՄԲԱԿԵՂԷՆ ՍԹՕՃԱՆԵՐ, ինչպէս նաեւ զանազան տեսակ ՖԱՆԹԱԶԻԱՅԻ ՀԻՒՍԿԷՆՆԵՐ, ի վաճառ հանուած են։

Ամենանոր և ամեն տեսակ ձեւերով ՓԵՂՈՅՐՆԵՐ կանանց, փոքրիկ աղջկանց և փոքր տղոց համար։

Տանտիկներու, ասեղնագործութեանց, երիզներու, ժապաւէններու, ծաղիկներու և փետուրներու, քօրսէներու, վզնոցներու, փողկապներու, ձեռնոցներու, հովհարներու, հովանոցներու և այլն և այլն կատարեալ և բազմազան տեսակներ։

Վերջապէս նուրբ ճաշակի յարմար նիւթերու առատ զանազանութիւն մը։

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԿԵՐՊՈՎ, ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Կը գտնուին յիշեալ ընդարձակ վաճառատանց մէջ

ԱՐԾԱԹ ՄԷՃԻՏԻՅԷՆ 33 ՂՐՈՒՇԻ ՀԱՇԻՒՈՎ

Իզմիր 19/1 Մայիս 1884

Ապահովագրություններ

QUEEN INSURANCE COMPANY

ՕՐԱՎԱՅԻՆ
ԱՄՍԱԳՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
10,000,000
ՖՐՔ

RELIANCE MARINE

ՎԵՐԱՀՍԿՈՂԱԿԱՆ
2,000,000
ՊԱՅԾԵՌԱՅԻՆ
ՀԱՅՑՈՒՄՆԱՅԻՆ
ՎՃԱՍՏՈՒ

ՓՈՍՏ ԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ս. Պ. Հիսանեան Ապահովագրական Գործակալ

Գրասենեակ Բանկ Դեպոզիտների Ցեղիանդին թիւ 2 և 3 յարկերը

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ս. Ս. Կոչ

QUEEN Ընկերութիւնս իւր 2,000,000 ՖՐԱՆՔ դրամագլուխներով միասին նաև բաժնեկցներ կ'ընդունի

THE LONDON PHARMACY

ԴԵՂԱՐԱՆ ԼՕՆՏՕՆ

Ա. ՄՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՀԻՒԾԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ի ԶՄԻՒՐՆԻԱ

MOORE'S—«Perfected» Huile de Foie de oruc avec extrait de «Malt»

Այս ձկան իւղն ալ ամենապատուական դեղ և սնունդ է գիրնալու համար, գործածելու եղանակը և համը խիստ հաճելի և օգտակար է և արդիւնքն ալ զօրաւոր։ Այս ձկան իւղը Նորվէկիոյ Մօրինա ձկան լեարդի իւղին 0)0ին 50 ծանրութիւնը կը պարունակէ, իւր ներգործութիւնը ուղղակի դէպ երային մասերուն վրայ կ'ազդէ։

MOORE'S—«Perfected» Huile de Foie de Morue au proto-Iodure de Fer։ Այս ձկան եիւղը վճիռ և անայլայլելի է ընդդէմ Սկրոֆուլէութիւնեան Rachitisme խոլադաթութեան scrofule և մարթային արտաբխութեանց անհրաժեշտ դեղ է հիւանդութենէ նոր ելլողներուն և տկարակազմ մանկանց համար։

Տօք. եկիզիէի irrigateurs։ Ամերիկայի շրսկոններ Seringues. Փոքրիկ (portatves) կանթեղք։ Ամեն տեսակ պարագաներ և վերմաչափներ։ Զանազան տեսակ խոզանակներ (փրչա)։ Բժշկական և վիրաբուժական (ծէրահ) գործիքներ։ Եղեկարական մեքենաներ։ Անգլիական ամենատիպ դանակեղէններ coutellerie)։ Վրաքի Սկովտիական և Անգլիական։ Քամ, Բօրդօ գինի, Շերի, Մատերա։ Մալակա։ Գլարէթօ ելլի։ Զայ և գաքաս խիստ ընտիր։ Անգլիական Հօուարտի Վիսկիենոյին միակ ներքնոյն։ Filtres (սիւզիէչ) առաջին գործածութեան համար։ Կովու թարախէ մաքուր պատուաստ (աշք) vaccin կը գտնուի Լանարդէն ամեն շաբաթ։ Հանքային ջուրեր ամեն երկիրներէ կընդունուին և ամեն ամիս կ'ստացուին։

Ընդհանուր պահեստատեղի
Լոնտոնական դեղատան
Ա. ՄՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ.
Անկիացի բիմիագործք ի Զմիւռնիա

LONDON & LANCASHIRE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՈՍԿԻ
4,852,000

ԴՐԱՄԱԳ. ՊԱՀԵՍՏԻ
ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
232,918

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ
ՀՊՊՔՔՀՔ
ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այս ընկերութիւնը որ հաստատուած է 1862ին կապահովէ միմիայն հրդեհի վտանգներու դէմ։

Հասարակաց շէնքերու համար 0/0 20 զեղչ կը լայ։

Ընդհանուր գործակալք և փոխանորդք Զմիւռնիոյ և Վիլայէթին միւս քաղաքաց համար։

ՖՐԱՆՂԻԱ և ԶԱՄԱՔՈՊՈՒԼՈ
FRANGHIA et ZAMACOPOULO

Գրասենեակ Եուվան օղլու խան թիւ 3. Այլ-Եօրկիի մօտ։

Ապահովելի ուզողք կրնայ դիմել նաև Բուպիէ Պէտէթէն Ց. Դերձակեան եղբարց գրասենեակը։

THE

LIVERPOOL & LONDON & GLOBE

INSURANCE COMPANY

ԼԻՎԵՐՊՈՒԼ և ԼՕՆՏՕՆ և ԿԼՕՊ
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխարհիս մէջ գտնուած հրդեհի ապահովական ընկերութեանց

ՄԵԾԱԳՈՅՆԸ

Դրամագլուխ ի պատրաստի 6,679,175 Սթր. ոսկի
1881 տարեկան հասոյթ 1,632,484 » »
Ընկերութիւնը հիմնուելէն ի վեր վճարած կորուստը
17,742,921

Անհատական պարտաւորութիւն բաժնեկիցներու

—o—

Այս ընկերութիւնը կապահովէ հրդեհի դէմ թէ՛ իրմովի և թէ՛ շրջակայից մէջ շէնքեր, կահկարասիներ, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ, գործարաններ եւ։ Անգլիական ամենէ մեծ ապահովական ընկերութեանց պայմաններուն համեմատ։

Ընկերութիւնը կապահովէ նաև կեանք, աղջկանց օժիտ, ցկեանս եկամուտ, (rente viagère) եւ եւ

Ապահովելոց տրուած վերջին բաժնեդիները (շահու բաժանումով միասին) 1 3/4 % եղան, տարեկան ապահովեալ գնոյն վրայ։

Գործակատար
ՀՕՆ Տ' ԱՆՏՐԻԱ.

Ֆրանկայ թաղ, Անթուան ա'Անտրիայի Ֆէրխանէն

Ապահովիլ ուզողը կրնայ դիմել նաև Եօլ-Պէտէթէն Փոխ Գործակալը Ս. Սպարթալեան եղբարց սեղանաւորը։

EUGÈNE DE FRANCONY
A BORDEAUX

ԼՕՅԻՆ ՏԷ ՖՐԱՆՖՕՆԻ
Ի ՊՕՐՏՈՒ

Վաճառական ընդէր Ֆրանկերու

Այսր վաճառական տոնական հանրածանօթ են իրենց ընտրութեամբն ու ազնուութեամբ, զբաղոյ չափաւորութեամբն ու անխարդախութեամբ։

Իզմիրի մէջ սոյն վաճառականներն իւր ներկայացուցիչն ունի Ց. Դ. Վէմեան, Ֆրանկայ թաղ, Վիթէլի նոր ֆէրխանէն։

Կը ծախուին նաև Պորտոյի ամենաքնտիր տեսակ գինիներ, Ֆիւրասօ Մարսալա, Վէրմութ, Շերի, տեսակ տեսակ Շամպանեաններ ամէնքէ խիստ չափաւոր գիներով։

Սէլանիկի ամենաքնտիր Նէոս-Ֆիա գինի 1/4 մէճիտ օխան։ Այս գինին մանաւորապէս յանձնարարուած է քաղաքիս նշանաւոր բժիշկներուն կողմանէ, իբր խիստ անդարար և ուժաբեր։

Գնել ուզողք կրնայ դիմել նաև առ Կ. Մրքելեան, Ռուպիէյ Պէտէթէն։

ԺԱՄԱՆԿԱՑՈՅՑ, ՍԿՍԵԱԼ 1 ՅՈՒՆԻՍ 1884

ՊՈՒՃԱ

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐ

Ժամ 6 40. 9. Կ. Ա. | 12 15. 5 15. 7°. Կ. Ե. | 6 30. 7 30. 8 25. 9 40. Կ. Ա. | 2 30. 6 30 8. Կ. Ա. Ամեն չորեքշաբթի երեկոյ 3. Կ. Ե։ Վերադարձ 4 15. Կ. Ե։

Այս կառավարութիւնքով Երեքշաբ. և Դառնալու ատենները Կիրակի աւուրց ատենները գիներն են։

Շաբաթ օրերը 15 և 30 վայրկեան ուշ կելլեն։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Ժամ 6 40. 9. 10 45 Կ. Ա. | 3. 5. 6 40. Կ. Ե. | 7 30. 8 25. 9 40. 12. Կ. Ա. | 4 15. 6. 8 10. Կ. Ե։

ՍԷՎՏԻ ՓԷՕԳ

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐ

Ժամ 6 40. 9 00. Կ. Ա. | 5 15. Կ. Ե.
» 8 00. 9 50. » » | 6 15. » »

Ամեն Չորեքշաբթի երեկոյ 3. Կ. Ե. Դարձ 4. Կ. Ե.

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Ժամ 6 40. 9 00. 10 45. Կ. Ա. | 6 40. Կ. Ե.
» 8 00. 9 50. 11 45. » » | 4. 7 40. » »

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐ— Սէրայքէոյի Հսմար 8 00. Կ. Ա.
» Այասուլուքի » 6 40. 8 և 10 10. »
» Նաղկլիի » 8 և 10 10. » »
» Թիրէի » 8 00. 10 10. և 12 » »

ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ՏՊԱՐԱՆ, Ի ՍԷՎԼԻ ԽԱՆ ՎԵՐՆԱՅԱՐԿ ԹԻՒ 17